

RİYAD-BEYRUT HATTINDA UYUŞTURUCU GERGİNLİĞİ

GÖKHAN ERELİ

Uzman ORSAM

“

Temel sınırışan sorunlardan bir tanesi, Lübnan kaynaklı uyuşturucu madde ticareti ve bu ticaretin Suudi Arabistan'ı hedef ülke ya da geçiş ülkesi olarak seçmiş gözükmesidir.

”

Ortadoğu'da devletlerarası siyasi, askerî ve ekonomik krizlerin yanında devletlerin tek başlarına kapasitesini zorlayan sınır aşan krizler ve sorunlar bulunmaktadır. Bu sınırışan sorunlar ekonomik meselelerden kaynaklanabileceği gibi, çevresel ve güvenlik meseleleri kaynaklı ortaya çıkan sorunlar da ekonomik sonuçlar doğurabilmektedir. Bu anlamda son dönemlerde, Suudi Arabistan ve Lübnan arasındaki gıda ticaretinde bir takım sınırışan

sorunlar meydana gelmiş ve kısa zaman içerisinde sorunların aslında sadece Suudi Arabistan ya da Lübnan yetkilileri tarafından çözülemeyecek bir noktada olduğu tespit edilmiştir. Bu temel sınırışan sorunlardan bir tanesi, Lübnan kaynaklı uyuşturucu madde ticareti ve bu ticaretin Suudi Arabistan'ı hedef ülke ya da geçiş ülkesi olarak seçmiş gözükmesidir. Geçtiğimiz aylarda, Lübnan'dan Suudi Arabistan'ın Cidde İslami Limanı'na ve Dammam Kral Abdülaziz

Limanı'na sevk edilen sebze-meyve sevkiyatlarının içerisinde uyuşturucu maddelere rastlanmış ve Suudi Arabistan Gümrük İdaresi ile Narkotik Kontrolü Genel Genel Müdürlüğü konuyla ilgili ivedi önlemler almıştır.

Ortadoğu'da devlet dışı silahlı aktörlerin, marjinal grupların ve terör örgütlerinin bir ekonomik gelir kaynağı ve bir finansman aracı olarak uyuşturucu madde ticaretine dâhil oldukları bölgesel bir gerçekliktir. Devlet otoritesinin ve kolluk kuvvetlerinin kapasite-

sinin zayıf olduğu ve askerî istikrarsızlıkların olduğu bölge ve ülkelerde barınan aktörler, uyuşturucu ticareti ile ciddi oranda gelirler

elde edebilmekte ve bu gelirleri yine yasa dışı yollardan silah elde etmeye ya da daha geniş çaplı

finansman kaynakları elde etme amacıyla kullanabilmektedirler. Bu anlamda, son dönemde Lübnan'dan Suudi Arabistan'a gönderilen sebze-meyve sevkiyatlarında Captagon ve Amfetamin gibi uyuşturucu maddelere rastlanması, devlet dışı aktörlerin yasa dışı gelir kaynakları arayışı içerisinde olduklarını ve Suudi Arabistan-Lübnan ilişkilerinde gergin dönemlerden geçildiğini göstermektedir.

“

Lübnan Tarım Bakanı Abbas Murtaza ise uyuşturucu kaçakçılığının Lübnan-kaynaklı olmasının, Lübnan'a karşı diğer Körfez ülkelerini de katı önlemler almaya itebileceğini hesaba katarak konunun gerek Lübnan halkı gerekse de Lübnan ekonomisi için ciddi önemde olduğunu ifade etmiştir.

”

İKİ ÜLKE ARASINDA UYUŞTURUCU TİCARETİ İLE MÜCADELE

Suudi Arabistan limanlarına Lübnan kaynaklı uyuşturucu maddelerin girdiğinin tespit edilmesi üzerine, Suudi Arabistan İçişleri Bakanlığı uyuşturucu ile mücadele kapsamında ülkeye Lübnan'dan sebze-meyve ithalatının durdurulduğunu açıklamıştır. Suudi yetkililer, uyuşturucu maddelerin kaynağına ve gelecekteki sevkiyatlarda da uyuşturucu maddelere rastlanması ihtimallerine karşı, Lübnanlı otoritelerden yeterince garanti alınana kadar bu yasakların süreceğini belirtmişlerdir. Suudi yetkililerin, gerek Suudi halkının

ve ekonomisinin güvenliği ve gerekse de Suudi Arabistan'ın bir uyuşturucu ticareti güzergâhı pozisyonuna sokulmasını engellemek adına bu hamlelere giriştikleri belirtilebilir. Nitekim, Suudi Arabistan İçişleri Bakanı Abdülaziz bin Nayif'in ülkenin güvenliğinin bir kırmızı çizgi olduğunu açıklaması ile daha da net hâle gelen durum karşısında Lübnanlı yetkililer de konuya ilişkin sıkı tedbirler almayı taahhüt etmişler ve konuyla ilgili olarak Lübnan'ın ekonomik çekinceleri olduğunu da eklemişlerdir. Lübnan Tarım Bakanı Abbas Murtaza ise uyuşturucu kaçakçılığının Lübnan-kaynaklı olmasının, Lübnan'a karşı diğer Körfez ülkelerini de katı önlemler almaya itebileceğini hesaba katarak konunun gerek Lübnan halkı gerekse de Lübnan ekonomisi için ciddi önemde olduğunu ifade etmiştir.

Lübnan-kaynaklı uyuşturucu maddede ticaretini ve kaçakçılığını gerek Suudi Arabistan-Lübnan ilişkilerinde ciddi bir sorun hâline getiren ve gerekse de bölgesel bir sorun hâline getiren mesele ise son 5 yıldan uzun bir süredir ticaretin

boyutunun büyümüş olmasıdır. Suudi Arabistan Lübnan Büyükelçisi'nin yaptığı açıklamalara göre, ele geçirilmediği takdirde bütün Arap dünyasında ciddi bir tehdide yol açabilecek genişlikte olduğu belirtilen uyuşturucu madde ticareti hacminin son 5 yıldan uzun bir süredir toplamda 600 milyon adedi de geçtiği ifade edilmektedir. Gelişmeler kapsamında, Lübnan'da konuyla ilgili de Cumhurbaşkanı Mişel Avn başkanlığında ilgili bakanların katılımıyla söz konusu meseleyle dair Lübnan'ın tutumu değerlendirilmiş ve böylece uyuşturucu ticaretinin bölgesel bir hâl alması, Lübnan siyasetinin de temel gündem maddelerinden birisini oluşturmuştur. Uyuşturucu madde ticareti son dönemde yaşanan gelişmeler ile birlikte Lübnan'da sadece siyasi bir gündem maddesi olmakla kalmamış ve bir anlamda ülkedeki farklı mezheplere ve partilere mensup siyasiler tarafından da hükûmetin zayıflığı ve güçlü bir devlet otoritesinin olmaması konusunda görüşlerin bildirilmesine de yol açmıştır.

YASA DIŞI FAALİYETLERDE HİZBULLAH BAĞLANTISI

Uyuşturucu madde ticareti ve kaçakçılığı sonrasında Suudi Arabistan yetkililerinin Lübnan ile ticarete dair aldıkları kararlardan sonra Suudi Arabistan halkının tepkisi de gerek geleneksel gerekse sosyal medyadan takip edilebilmiştir. Bu anlamda, Suudi Arabistan halkının sosyal medyadan dile getirdiği önemli görüşlerden bir tanesi, uyuşturucu madde ticaretinin Lübnan kaynaklı olmasının sebebini Hizbullah'a bağlamaktadır. Lübnan'da da belirli oranda destekçisi olan görüşe göre Hizbullah'ın, uyuşturucu madde ticaretini ekonomik gelir amacıyla kullandığı ve bu anlamda İran Devrim Muhafızları Ordusu ile ortak çalıştığı belirtilmektedir.

Lübnan kaynaklı uyuşturucu madde ticareti, sadece Suudi Arabistan ve Körfez ülkelerine toplumsal bir tehdit oluşturmakla kalmamakta Avrupa ülkelerine yönelik de ciddi tehditleri beraberinde getirmektedir. Yakın dönemlerde Lübnan

üzerinden Yunanistan'a gelen ve buradan da Slovakya'nın Piraeus Limanı'na gönderilmesi planlanmış olan kargolarda da uyuşturucu madde tespit edilmiş ve İtalya'da da buna benzer bir durum yaşanmıştır. Avrupa ülkelerinde Lübnan üzerinden gelen kargolarda uyuşturucu maddelerin tespit edilmesi konusunda, Avrupa ülkelerinde kurumların ABD Uyuşturucu ile Mücadele Dairesi (DEA) ile sıkı istihbarat iş birliği de sonuç vermiştir. Nitekim bununla ilgili olarak daha önceden Interpol ve Europol gibi kuruluşlar da Hizbullah'ın Avrupa'daki yasa dışı faaliyetleri konusunda ülkeleri uyarılmış ve Litvanya'da, Fransa'da, Almanya'da Hizbullah ile ilgili olduğu belirlenen kimselerin ve ağların yakalandığını belirtmişti. Dolayısıyla bu görüşün, uluslararası kurumlar tarafından da desteklendiği belirtilmelidir.

Anlaşılmaktadır ki devletlerin kapasitesini zedeleyen sınıraşan sorunlar olan uyuşturucu madde ticareti, uyuşturucu madde kaçakçılığı ve diğer organize suçlar sadece

Suudi Arabistan – Lübnan arasındaki siyasi ve ticari ilişkileri kötü etkilemekle kalmamaktadır. Özellikle, Lübnan'da Hizbullah tarafından uyuşturucu madde ticaretinin bir ekonomik kaynak olarak kullanıldığını belirtmesi ve Suriye üzerinden Lübnan'a marjinal gruplar ve terör örgütleri aracılığıyla uyuşturucu maddelerin getirilmesi süreçleri, askerî istikrarsızlıkların hüküm sürdüğu bu bölgeleri birer geçiş rotası hâline getirmektedir. Geçtiğimiz yıllarda Suudi Arabistan, Kuveyt, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ve Ürdün yetkilileri, Suriye'deki büyük oranda marjinal gruplar ve terör örgütleri kaynaklı olduğunu belirttikleri uyuşturucu madde ticaretine karşı operasyonlar gerçekleştirmişlerdi.

Sonuç olarak belirli bölgelerin uyuşturucu madde ticareti ve diğer organize suçlar amacıyla geçiş rotası hâline getirilmesi, sadece Suudi Arabistan ve diğer Körfez ülkelerini tehdit etmemekte, diğer komşu ülkeleri ve tüm Arap Yarımadası toplumlarının güvenliğini, refahını ve sağlığını tehdit etmektedir. Uyuşturucu madde ticareti, kaçakçılığı ve diğer organize suçlar ile ilgili olarak, bölge ülkelerinde var olan ortak mekanizmaları güçlendirmeleri yeni somut mekanizmalar ve süreçleri hayata geçirmeleri ve konuyla ilgili sıkı tedbirler almaya başlamalarını gerektirebilecektir. Diğer taraftan alınabilecek önlemlerin tek taraflı olması ihtimali ve ekonomik açıdan her aktörü aynı şekilde etkilememesi, bölgede belirli bir refah düzeyine sahip ülkeler ve belirli bir refah düzeyine sahip olmayan ülkeler arasındaki ekonomik eşitsizlikleri de artıracak bir gelişmedir. ■

